

Na egzamin!

PRAWO KARNE

w pigułce

4. wydanie

UWAGA!
Największa
nowelizacja od czasu
uchwalenia KK!

szybko

zwięźle

i na temat

Wydawnictwo C.H. Beck

PRAWO KARNE
w pigułce

Inne w tej serii:

Prawo pracy i ubezpieczeń społecznych *w pigułce*
Postępowanie cywilne *w pigułce*
Prawo cywilne *w pigułce*
Postępowanie karne *w pigułce*
Prawo i postępowanie administracyjne *w pigułce*
Prawo handlowe *w pigułce*
Prawo gospodarcze publiczne *w pigułce*
Prawo finansowe *w pigułce*
Prawo rodzinne i nieletnich *w pigułce*
Prawo konstytucyjne *w pigułce*
Prawo rzymskie *w pigułce*
Logika *w pigułce*
Historia ustroju i prawa Polski *w pigułce*
Powszechna historia państwa i prawa *w pigułce*
Prawo Unii Europejskiej *w pigułce*
Podstawy prawa i wiedzy o społeczeństwie *w pigułce*

Polecamy inne nasze publikacje:

J. Ablewicz, A. Gacka-Asiewicz

TERMINY USTAWOWE CYWILNE i KARNE

Terminy Becka

L. Gardocki

PRAWO KARNE, wyd. 19

Podręczniki Prawnicze

www.ksiegarnia.beck.pl

PRAWO KARNE

w pigułce

4. wydanie

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2016

Stan prawny: luty 2016 r.
Darmowe aktualizacje dostępne na [www.testy-prawnicze.pl!](http://www.testy-prawnicze.pl)

Redaktor prowadzący: Aneta Gacka-Asiewicz

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2016**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: IDENTIA
Druk i oprawa: Orthdruk, Białystok

ISBN 978-83-255-8045-2

ISBN e-book 978-83-255-8046-9

Spis treści

Wstęp	IX
Wykaz skrótów	XI
DZIAŁ PIERWSZY. PRAWO KARNE	1
Część I. Uwagi ogólne	3
Rozdział 1. Słowniczek pojęć	3
Rozdział 2. Zasady odpowiedzialności karnej	6
Rozdział 3. Klasyfikacja przestępstw w Kodeksie karnym	8
Rozdział 4. Struktura przestępstwa	10
Część II. Formy popełnienia przestępstwa	13
Rozdział 1. Katalog form popełnienia przestępstwa	13
Rozdział 2. Formy zjawiskowe	13
Rozdział 3. Formy stadialne	23
Część III. Zbieg przestępstw i przepisów ustawy oraz ciąg przestępstw	33
Rozdział 1. Zbieg przestępstw	33
Rozdział 2. Ciąg przestępstw	38
Rozdział 3. Zbieg przestępstw a ciąg przestępstw	39
Rozdział 4. Kara i zbieg kar	39
Rozdział 5. Przestępstwo ciągłe	40
Rozdział 6. Czynności współukarane	41
Rozdział 7. Zbieg przepisów ustawy	42
Część IV. Wyłączenie odpowiedzialności karnej	46
Rozdział 1. Uwagi ogólne	46
Rozdział 2. Obrona konieczna	47
Rozdział 3. Stan wyższej konieczności	53
Rozdział 4. Działanie w ramach uprawnień lub obowiązków	58
Rozdział 5. Zgoda pokrzywdzonego	61
Rozdział 6. Czynności lecznicze	63

Rozdział 7. Aborcja	67
Rozdział 8. Ryzyko sportowe	68
Rozdział 9. Ryzyko nowatorstwa	69
Rozdział 10. Ostateczna potrzeba	70
Rozdział 11. Zwyczaj	70
Część V. Kary i środki karne	72
Rozdział 1. Kary	72
Rozdział 2. Środki karne	74
Część VI. Sądowy wymiar kary	82
Rozdział 1. Zasady sądowego wymiaru kary i środków karnych	82
Rozdział 2. Nadzwyczajne złagodzenie kary	85
Rozdział 3. Odstąpienie od wymierzenia kary	87
Część VII. Powrót do przestępstwa	89
Rozdział 1. Recydywa specjalna zwykła i wielokrotna	89
Rozdział 2. Przestępcy „zawodowi”	90
Część VIII. Poddanie sprawcy próbie	91
Rozdział 1. Warunkowe umorzenie postępowania	91
Rozdział 2. Warunkowe zawieszenie wykonania kary	93
Rozdział 3. Warunkowe zwolnienie z wykonania kary	98
Część IX. Łączenie kar i środków karnych	101
Rozdział 1. Kara łączna	101
Rozdział 2. Zawieszenie wykonania kary łącznej	103
Część X. Środki zabezpieczające	105
Część XI. Przedawnienie i zatarcie skazania	110
Rozdział 1. Istota przedawnienia	110
Rozdział 2. Rodzaje przedawnienia	110
Rozdział 3. Zatarcie skazania	112
Część XII. Część szczególna Kodeksu karnego	115
Rozdział 1. Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	116
Rozdział 2. Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu	126
Rozdział 3. Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	130
Rozdział 4. Przestępstwa przeciwko wolności	132

Rozdział 5. Przepęstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	133
Rozdział 6. Przepęstwa przeciwko mieniu	138
DZIAŁ DRUGI. PRAWO WYKROCZEŃ	141
Część I. Podstawowe pojęcia	143
Rozdział 1. Słownikzek pojęć	143
Rozdział 2. Stosunek do ustaw szczególnych	144
Część II. Zasady odpowiedzialności	145
Rozdział 1. Pojęcie wykroczenia i warunki odpowiedzialności	145
Rozdział 2. Czas i miejsce popełnienia wykroczenia	146
Rozdział 3. Umyślność i nieumyślność	146
Rozdział 4. Wyłączenie odpowiedzialności	147
Rozdział 5. Zbieg przepisów i wykroczeń; wykroczenie a przestępstwo	148
Rozdział 6. Odpowiedzialność za formy stadialne i zjawiskowe	149
Część III. Kary i środki karne oraz zasady ich wymiaru	150
Rozdział 1. Kary	150
Rozdział 2. Środki karne	152
Rozdział 3. Zasady wymiaru kary i środków karnych	154
Rozdział 4. Recydywa wielokrotna	155
Rozdział 5. Nadzwyczajne złagodzenie i odstąpienie od wykonania	155
Część IV. Warunkowe zawieszenie kary aresztu oraz przedawnienie i zatarcie ukarania	157
Rozdział 1. Warunkowe zawieszenie kary aresztu	157
Rozdział 2. Przedawnienie i zatarcie ukarania	158
Część V. Część szczególna Kodeksu wykroczeń	160
Rozdział 1. Niektóre wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	160
Rozdział 2. Niektóre wykroczenia przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym	163
Rozdział 3. Niektóre wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	164
Rozdział 4. Niektóre wykroczenia przeciwko osobie i zdrowiu	165
Rozdział 5. Niektóre wykroczenia przeciwko mieniu	166
Rozdział 6. Niektóre wykroczenia przeciwko interesom konsumentów	167

DZIAŁ TRZECI. PRAWO KARNE SKARBOWE	169
Część I. Uwagi ogólne	171
Rozdział 1. Słowniczek pojęć	171
Rozdział 2. Przepiępstwa i wykroczenia skarbowe – zagadnienia ogólne	173
Część II. Zaniechanie ukarania sprawcy	179
Rozdział 1. Czynny żal	179
Rozdział 2. Korekta deklaracji podatkowej	180
Rozdział 3. Poddanie się odpowiedzialności	180
Rozdział 4. Orzeczenie zezwalające	181
Rozdział 5. Odstąpienie od wymierzenia kary	182
Część III. Przepiępstwa i wykroczenia skarbowe	183
Rozdział 1. Przepiępstwa skarbowe	183
Rozdział 2. Wykroczenia skarbowe	191
DZIAŁ CZWARTY. PYTANIA KONTROLNE	193

Wstęp

Zapewne czujesz presję przed zbliżającym się egzaminem i zastanawiasz się jak przebrnąć przez setki stron tekstu tak, aby wiadomości zostały w Twojej głowie. Konieczne są notatki, zakresłacze itp., których zadaniem jest pomóc Ci w uporządkowaniu wiedzy. Co jednak jeśli czasu jest coraz mniej, a po przeczytaniu tych setek stron nie starczyło go już na notatki i rysowanie tabel? Rozwiązanie stanowi właśnie ta publikacja. To kompaktowe opracowanie wszystkich najważniejszych zagadnień, których znajomość pomoże w zdaniu egzaminu. Przedstawiamy Ci idealne narzędzie zarówno do nauki, jak i do powtórki przed egzaminem. Dzięki zwięzłemu ujęciu tematu, tabelom, wykresom i wyróżnieniom szybko przyswoisz i powtórzysz wiedzę, a podejście do egzaminu stanie się mniej stresującym przeżyciem.

Korzystaj także z testów, do których odeśle Cię QR Code z okładki.

Wydanie czwarte zostało wzbogacone o pytania kontrolne, które pozwolą sprawdzić stopień przygotowania do egzaminu.

Powodzenia!
Redakcja

Wykaz skrótów

1. Akty prawne

KC	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 121 ze zm.)
KK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 ze zm.)
KK z 1932 r.	rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 11.7.1932 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 60, poz. 571 ze zm.)
KK z 1969 r.	ustawa z 19.4.1969 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 13, poz. 94 ze zm.)
KKS	ustawa z 10.9.1999 r. – Kodeks karny skarbowy (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 186 ze zm.)
KKW	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 90, poz. 557 ze zm.)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm. i sprost.)
KPC	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 101 ze zm.)
KPK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.)
KRO	ustawa z 25.2.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 583 ze zm.)
KW	ustawa z 20.5.1971 r. – Kodeks wykroczeń (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1094 ze zm.)
NielU	ustawa z 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 382)
ZawLekU	ustawa z 5.12.1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 464 ze zm.)

2. Czasopisma i publikatory

OSNKW	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Wojskowa
OSNPG	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Wydawnictwo Prokuratury Generalnej
PiP	Państwo i Prawo
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo

3. Inne skróty

Dz.U.	Dziennik Ustaw
KEL	Kodeks Etyki Lekarskiej
n.	następny (-a, -e)
post.	postanowienie
SN	Sąd Najwyższy
SN (7)	Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów
t.j.	tekst jednolity
tj.	to jest
uchw.	uchwała
wyr.	wyrok
zob.	zobacz

**DZIAŁ PIERWSZY.
PRAWO KARNE**

Część I. Uwagi ogólne

Rozdział 1. Słowniczek pojęć

POJĘCIE	ZNACZENIE
CZYN ZABRONIONY	Zachowanie o znamionach określonych w ustawie karnej .
SPOŁECZNA SZKODLIWOŚĆ CZYNU	Przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu sąd bierze pod uwagę: <ul style="list-style-type: none">• rodzaj i charakter naruszonego dobra,• rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody,• sposób i okoliczności popełnienia czynu,• wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków,• postać zamiaru,• motywację sprawcy,• rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia.
PRZESTĘPSTWA PODOBNE	Przestępstwa należące do tego samego rodzaju . Za przestępstwa podobne uważa się przestępstwa z zastosowaniem przemocy lub groźby jej użycia albo przestępstwa popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.
KORZYŚĆ MAJĄTKOWA LUB OSOBISTA	Korzyść zarówno dla siebie , jak i dla kogoś innego .
MIENIE ZNACZNEJ WARTOŚCI	Mienie, którego wartość w chwili popełnienia czynu zabronionego przekracza 200 000 zł .
MIENIE WIELKIEJ WARTOŚCI	Mienie, którego wartość w chwili popełnienia czynu zabronionego przekracza 1 000 000 zł .
ZNACZNA SZKODA	Szkoda, której wysokość przekracza 200 000 zł .
SZKODA W WIELKICH ROZMIARACH	Szkoda, której wysokość przekracza 1 000 000 zł .
RZECZ RUCHOMA LUB PRZEDMIOT	Rzeczą ruchomą lub przedmiotem jest także polski albo obcy pieniądź lub inny środek płatniczy oraz dokument uprawniający do otrzymania sumy pieniężnej albo zawierający obowiązek wypłaty kapitału, odsetek, udziału w zyskach albo stwierdzenie uczestnictwa w spółce.
MŁODOCIANY	Sprawca, który w chwili popełnienia czynu zabronionego nie ukończył 21 lat i w czasie orzekania w I instancji 24 lat .

POJĘCIE	ZNACZENIE
OSOBA NAJBLIŻSZA	Małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.
GROŹBA BEZPRAWNA	Zarówno groźba, o której mowa w art. 190 KK, jak i groźba spowodowania postępowania karnego lub rozgłoszenia wiadomości uwłaczającej czci zagrożonego lub jego osoby najbliższej; nie stanowi groźby zapowiedź spowodowania postępowania karnego, jeżeli ma ona jedynie na celu ochronę prawa naruszonego przestępstwem.
FUNKCJONARIUSZ PUBLICZNY	<p>Funkcjonariuszem publicznym jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prezydent RP, • poseł, senator, radny, • poseł do Parlamentu Europejskiego, • sędzia, ławnik, prokurator, funkcjonariusz finansowego organu postępowania przygotowawczego lub organu nadrzędnego nad finansowym organem postępowania przygotowawczego, notariusz, komornik, kurator sądowy, syndyk, nadzorca sądowy i zarządca, osoba orzekająca w organach dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy, • osoba będąca pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba w zakresie, w którym uprawniona jest do wydawania decyzji administracyjnych, • osoba będąca pracownikiem organu kontroli państwowej lub organu kontroli samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, • osoba zajmująca kierownicze stanowisko w innej instytucji państwowej, • funkcjonariusz organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego albo funkcjonariusz Służby Więziennej, • osoba pełniąca czynną służbę wojskową, • pracownik międzynarodowego trybunału karnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe.
DOKUMENT	Każdy przedmiot lub inny zapisany nośnik informacji , z którym jest związane określone prawo, albo który ze względu na zawartą w nim treść stanowi dowód prawa, stosunku prawnego lub okoliczności mającej znaczenie prawne.

POJĘCIE	ZNACZENIE
STAN NIETRZEŻWOŚCI	<p>W rozumieniu KK zachodzi, gdy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zawartość alkoholu we krwi przekracza 0,5 promila albo prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość lub • zawartość alkoholu w 1 dm³ wydychanego powietrza przekracza 0,25 mg albo prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość.
ŻOŁNIERZ	Osoba pełniąca czynną służbę wojskową .
ROZKAZ	Polecenie określonego działania lub zaniechania wydane służbowo żołnierzowi przez przełożonego lub uprawnionego żołnierza starszego stopniem .
OSOBA PEŁNIĄCA FUNKCJĘ PUBLICZNĄ	Funkcjonariusz publiczny, członek organu samorządowego, osoba zatrudniona w jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi, chyba że wykonuje wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba, której uprawnienia i obowiązki w zakresie działalności publicznej są określone lub uznane przez ustawę, lub wiążącą Rzeczpospolitą Polską umowę międzynarodową.
PRZESTĘPSTWO O CHARAKTERZE TERRORYSTYCZNYM	<p>Czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 5 lat, popełniony w celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poważnego zastraszenia wielu osób, • zmuszenia organu władzy publicznej Rzeczypospolitej Polskiej lub innego państwa albo organu organizacji międzynarodowej do podjęcia lub zaniechania określonych czynności, • wywołania poważnych zakłóceń w ustroju lub gospodarce Rzeczypospolitej Polskiej, innego państwa lub organizacji międzynarodowej – a także groźba popełnienia takiego czynu.
WYSTĘPEK O CHARAKTERZE CHULIGAŃSKIM	Występek polegający na umyślnym zamachu na zdrowie, wolność, cześć lub nietykalność cielesną, na bezpieczeństwo powszechne, na działalność instytucji państwowych lub samorządu terytorialnego, na porządek publiczny albo na umyślnym niszczeniu, uszkodzeniu lub czynieniu niezdatną do użytku cudzej rzeczy, jeżeli sprawca działa publicznie i bez powodu albo z oczywiście błędnego powodu, okazując przez to rażące lekceważenie porządku prawnego.

POJĘCIE	ZNACZENIE
HANDEL LUDŹMI	<p>Werbowanie, transport, dostarczanie, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osoby z zastosowaniem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przemocy lub groźby bezprawnej, • uprowadzenia, • podstępu, • wprowadzenia w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania, • nadużycia stosunku zależności, wykorzystania krytycznego położenia lub stanu bezradności, • udzielenia albo przyjęcia korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy osobie sprawującej opiekę lub nadzór nad inną osobą <p>– w celu jej wykorzystania, nawet za jej zgodą, w szczególności w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania, w pracy lub usługach o charakterze przymusowym, w żebractwie, w niewolnictwie lub innych formach wykorzystania, poniżających godność człowieka albo w celu pozyskania komórek, tkanek lub narządów wbrew przepisom ustawy. Jeżeli zachowanie sprawcy dotyczy małoletniego, stanowi ono handel ludźmi, nawet gdy nie zostały użyte metody lub środki wymienione powyżej.</p>
NIEWOLNICTWO	Stan zależności, w którym człowiek jest traktowany jak przedmiot własności.

Rozdział 2. Zasady odpowiedzialności karnej

1. Zasada *nullum crimen sine lege*. Oznacza, że nie ma przestępstwa bez ustawy. Zasada ta chroni jednostkę przed arbitralnym posługiwaniem się represją karną przez organy państwowe (*L. Gardocki*, Prawo karne, Warszawa 2011, s. 13).

2. Zasada *lex retro non agit*. Zgodnie z art. 1 § 1 KK odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto **popelnia czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popelnienia**. Oznacza ona dosłownie – prawo nie działa wstecz. Zasada ta stanowi o nieretroaktywności prawa.

Oprócz art. 1 § 1 KK zasada ta wyrażona została w art. 42 Konstytucji RP, który stanowi, że **odpowiedzialności karnej podlega tylko ten, kto dopuścił się czynu zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia.**

3. Warunek odpowiedzialności – szkodliwość społeczna. Aby sprawca poniósł odpowiedzialność na podstawie KK za czyn musi on być czynem zabronionym, którego **społeczna szkodliwość jest wyższa niż znikoma**. Czyn, którego społeczna szkodliwość jest znikoma nie stanowi przestępstwa.

4. Warunek odpowiedzialności – wina w czasie czynu. Nie popełnia przestępstwa sprawca czynu zabronionego, jeżeli **nie można mu przypisać winy w czasie czynu.**

5. Zasada humanitaryzmu. Kary oraz inne środki przewidziane w KK stosuje się z uwzględnieniem zasad humanitaryzmu, w szczególności z **poszanowaniem godności człowieka** (art. 3 KK).

6. Zmiana ustawy. Jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, **stosuje się ustawę nową**, jednak należy stosować **ustawę obowiązującą poprzednio**, jeżeli jest **względniejsza dla sprawcy** (art. 4 § 1 KK).

Jeżeli według nowej ustawy za czyn objęty wyrokiem nie można orzec kary w wysokości kary orzeczonej, wymierzoną karę obniża się do wysokości najsurowszej kary możliwej do orzeczenia na podstawie nowej ustawy (art. 4 § 2 KK).

Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty wyrokiem nie jest już zagrożony karą pozbawienia wolności, wymierzoną karę pozbawienia wolności podlegającą wykonaniu **zamienia się na grzywnę albo karę ograniczenia wolności**, przyjmując, że **miesiąc pozbawienia wolności równa się 60 stawkom dziennym grzywny albo 2 miesiącom ograniczenia wolności** (art. 4 § 3 KK).

Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty wyrokiem nie jest już zabroniony pod groźbą kary, skazanie ulega zatarciu z mocy prawa (art. 4 § 4 KK).

